

MEJNIKI RAZVOJA KOMPETENC PRI POUKU ZGODOVINE OB KONCU PRVOSTOPENJSKE SREDNJE ŠOLE

Ob koncu prvostopenjske srednje šole so učenci spoznali najpomembnejše zgodovinske dogodke, pojave in procese srednjeveške, novodobne in sodobne evropske zgodovine. Razširili so znanje o vsakdanjem življenju, delovanju in miselnosti ljudi v različnih zgodovinskih obdobjih ter izboljšali spretnosti časovne in prostorske predstavljalivosti. Prepoznajo vzročno-posledične zveze zgodovinskih dogajanj in so sposobni branja, analize ter sinteze zgodovinskih virov, primernih njihovi starosti. Razumejo in analizirajo različna zgodovinska besedila ter oblikujejo samostojne zaključke, mnenja in poglede, ki jih znajo ustrezno utemeljiti. Samostojno iščejo informacije o zgodovinskih dejstvih in vprašanjih, tudi s pomočjo spleta in digitalnih virov. Pridobljeno zgodovinsko znanje predstavljajo na različne načine – pisno, ustno, grafično, ilustrativno in z informacijsko tehnologijo. Zavedajo se pomena varovanja okolja in ohranjanja kulturne dediščine. Dovzetni so za vrednote, pomembne za življenje v demokratični družbi: strpnost v medsebojnih odnosih, spoštovanje različnosti, medsebojno sodelovanje in skupno reševanje težav ter spoštovanje človekovih pravic.

SPLOŠNI CILJI	SPRETNOSTI IN VEŠČINE	ZNANJA
	Učenci:	
UPORABA VIROV	Širijo svoje zgodovinsko znanje s pridobivanjem informacij iz raznovrstnih zgodovinskih virov (dokumentarnih, materialnih, ikonografskih, ustnih, digitalnih). Iščejo in zbirajo informacije v sodelovanju z institucijami, povezanimi z ohranjanjem zgodovinske in kulturne dediščine (muzeji, arhivi, knjižnice, galerije ipd.). Z učenjem ob raznovrstnih zgodovinskih virih dokažejo zmožnost analize, sinteze in kritične presoje zgodovinskih pojavov in procesov v preteklosti in sodobnosti. Kritično razmišljajo ob preučevanju avtentičnih zgodovinskih virov, ki spodbujajo razpravo in izmenjavo osebnih stališč.	Ločevanje med različnimi zgodovinskimi viri – pisnimi, ustnimi, slikovnimi, materialnimi, avdiovizualnimi, digitalnimi ipd. Samostojno delo z zgodovinskim gradivom (učbeniki, delovni zvezki, knjige, pričevanja, dokumenti, članki, slikovno gradivo, dokumentarni filmi). Poznavanje glavnih komponent zgodovinskega raziskovanja: izbira zgodovinske teme, zbiranje podatkov in analiza zgodovinskih virov (učbeniških vsebin, člankov, zgodovinskih prispevkov, dokumentarnih filmov ipd.), sinteza in končni sklepi. Seznanjenost z delovanjem in namenom arhivov, muzejev, knjižnic in drugih podobnih institucij.

UREJANJE PODATKOV	Umestijo osrednje zgodovinske dogodke v ustrezen zgodovinski prostor in čas. Prepoznajo odnose in povezave med zgodovinskimi dejstvi v diahronični dimenziji. Iščejo vzročno-posledične zveze in kronološko razvrščajo dogodke ter jih smiselno povezujejo v ustreznem časovnem in prostorskem okviru. Primerjajo zgodovinske dogodke iz različnih zgodovinskih obdobj in jih povežejo s sodobnimi svetovnimi dinamikami. Sposobni so sinhronične analize posameznih zgodovinskih obdobj. Zbirajo in urejajo informacije s pomočjo zgodovinskih atlasov, zemljevidov, preglednic, tabel, grafikonov in digitalnih virov. Oblikujejo prostorsko-časovne grafične prikaze (npr. časovne trakove) in miselne vzorce za lažjo predstavljivost učnih vsebin. Predstavijo usvojena znanja z uporabo časovnih trakov, mislenih vzorcev, plakatov, multimedijskih predstavitev in zgodovinskih atlasov. Povezujejo krajevno zgodovino z italijansko, evropsko in svetovno zgodovino.	Poznavanje osnovnih dogodkov, pojavov in procesov srednjeveške, novodobne in sodobne zgodovine (poudarek na specifični krajevne zgodovine). Razlikovanje med sinhronično in diahronično analizo zgodovine. Sposobnost branja zgodovinskih atlasov in oblikovanja časovnih trakov, povzetkov, miselnih vzorcev, osebnih razmišljanj, vezanih na posamezna zgodovinska poglavja.
POJMOVNA ORODJA	Razumejo temeljne aspekte in procese italijanske, evropske in svetovne zgodovine. Poznajo kulturno dediščino, povezano z obravnavanimi temami. Uporabijo pridobljeno znanje za poglobljanje ekoloških, medkulturnih in civilnih vprašanj.	Poznavanje temeljnih zgodovinskih dogajanj in procesov v Italiji, Evropi in svetu. Poznavanje pojmov, vezanih na socialno ureditev družbe (družina, pleme, vaška skupnost, mesto, družbeni sloji ...), politično ureditev (monarhija, cesarstvo, republika, demokracija, imperializem, ustava in pravna ureditev države ...), verstva (monoteistična in politeistična),

		ekonomijo (primarni, sekundarni, terciarni sektor) itd. Elementi krajevine zgodovine in kulturne dediščine. Sposobnost argumentiranja o ekoloških in medkulturnih vprašanjih na podlagi pridobljenega zgodovinskega znanja.
USTNO IN PISNO IZRAŽANJE	Oblikujejo pisna in ustna besedila z uporabo znanja, pridobljenega iz raznovrstnih virov. Predstavijo svoje znanje na različne načine: pisno, ustno, grafično in s pomočjo digitalnih sredstev. Posredujejo pridobljeno znanje in pojme z uporabo strokovne terminologije.	Poznavanje zgodovinskih obdobj in zgodovinske terminologije. Zmožnost pisne, ustne in multimedijske predstavitve snovi.

UČNE VSEBINE

1. RAZRED	• Pojem zgodovine (zgodovinski viri, zgodovinska obdobja) • Propad rimskega imperija • Preseljevanje ljudstev (Germani, Slovani, Huni) in njihov vpliv na podobo Evrope • Karolinška država (Karel Veliki) • Papeška država • Bizantinsko cesarstvo • Arabska država in islam • Srednjeveški svet in njegova družba (fevdalizem, fevdalna piramida, srednjeveški gradovi, življenje plemičev in vitezov, življenje kmetov). • Naselitev alpskih Slovanov v vzhodnoalpskem prostoru (Karantanija). • Podoba Evrope okoli leta 1000 (novi vpadi po Evropi: Saraceni, Madžari in Vikingi) • Slovenske zgodovinske dežele • Naraščajoča moč Cerkve (oživitev samostanov, križarji) • Srednjeveško evropsko gospodarstvo (razmah obrti in trgovine) • Srednjeveška mesta • Srednjeveška evropska kultura • Kulturni spomeniki iz dobe srednjega veka na Slovenskem
-----------	--

2. RAZRED	• Evropa in svet v 15. in 16. stoletju: življenje v Evropi na prehodu v zgodnji novi vek, velika geografska odkritja in njihove posledice, humanizem in renesansa. • Evropa in svet v 16. stoletju: reformacija in protireformacija v Evropi in na Slovenskem, verske vojne, vpliv Osmanskega cesarstva na Evropo, posledice turških vpadov na Slovenskem, kmečki upori, epidemije. • Evropa in slovenske dežele v 17. in 18. stoletju: absolutizem, razsvetljske ideje, razsvetljeni absolutisti (reforme v slovenskih deželah), vpliv razsvetljskih idej na nastanek ZDA, francoska revolucija, Napoleon, odmev francoske revolucije v slovenskih deželah. • Evropa in svet v 19. stoletju: Dunajski kongres, leto 1848 (pomlad narodov v Evropi), leto 1848 in Slovenci, uspehi in neuspehi nacionalnih gibanj v 19. stoletju, zedinjenje Italije. • Evropa in svet v 19. stoletju: zgodnji kapitalizem, industrijska revolucija in njene posledice (tudi na Slovenskem), imperializem.
3. RAZRED	• Prva in druga industrijska revolucija, življenje v 19. stoletju • Prva svetovna vojna (vzroki, povod, vstop Italije v vojno, potek vojne, fronte, življenje v strelskih jarkih in v zaledju, nove taktike bojevanja in orožje, ruska revolucija, mirovna konferenca v Parizu in Rapalska pogodba) • Življenje Slovincem med prvo svetovno vojno in po njej • Kraljevina SHS in njene meje • Vzpon fašizma, nacizma in stalinizma (nastanek totalitarističnih režimov) • Druga svetovna vojna in NOB • Hladna vojna